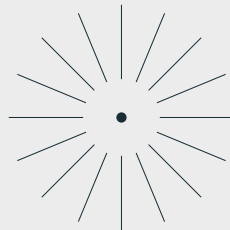

TIPs voor succes

***Het T@UU
Internationaliserings
project (TIP)***

**dr. Lorena de Vita
Femke van de Glind BSc**

Universiteit Utrecht

februari 2024

* **TIPs voor Success** *

Het T@UU Internationaliseringsproject (TIP)

Dit rapport: enkele instructies

- **Voor Wie?** Voor iedereen aan de Universiteit Utrecht die geïnteresseerd zou kunnen zijn in vragen gerelateerd aan debatten over internationalisering.
- **Door Wie?** Door Lorena De Vita en Femke van de Glind, T@UU-raadslid (2020-2024) en T@UU-projectleider (2022-), respectievelijk.
- **Waarom?** Dit rapport is ontstaan uit discussies onder Nederlandse en internationale docenten (en onderzoekers). Hoewel internationalisering aan Nederlandse universiteiten de laatste maanden een 'hot topic' is geworden in de media, verschilt de interne discussie aan de UU hiervan en gaat grotendeels eraan vooraf. Met dit rapport willen we de stem van onze onderwijsgemeenschap (in brede zin geïnterpreteerd) laten horen, bottom-up feedback delen over internationalisering aan de UU die we de afgelopen drie jaar hebben verzameld, en enkele ideeën aanbieden die, naar onze mening, handig kunnen zijn voor succesvolle omgang met internationalisering op verschillende niveaus.

Samenvatting

Wat betekent het om deel uit te maken van een internationale universiteit? In de afgelopen drie jaar heeft T@UU zich ingezet voor een agenda van verbeterde verbinding en inclusie van en tussen medewerkers en studenten aan de Universiteit Utrecht. Een belangrijke pijler van ons werk is het aandacht besteden aan de verbinding tussen Nederlandse en internationale medewerkers binnen de universiteit.

Er zijn duidelijke aanwijzingen dat het onderwerp aandacht verdient. Dit werd vooral duidelijk na de publicatie van de Kamerbrief van Minister Dijkgraaf over internationale studentenstromen in het hoger onderwijs¹. De discussie binnen de T@UU-community was echter al veel eerder begonnen en heeft tot doel fundamentele strategische kwesties aan te pakken, niet alleen last-minute politieke trends.

In dit rapport reflecteert T@UU op het materiaal dat gedurende drie jaar (2020-2023) is verzameld, via online en persoonlijke één-op-één ontmoetingen, evenals twee workshop rondes. Dergelijke bijeenkomsten en workshops werden gehouden met academisch personeel, ondersteunend personeel en studenten van verschillende afdelingen binnen de universiteit. Ze

¹ Rijksoverheid, 'Kamerbrief over beheersing internationale studentenstromen in het hoger onderwijs', Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/04/21/beheersing-internationale-studentenstromen-in-het-hoger-onderwijs>. Laatst geraadpleegd op 19 februari 2024.

vonden plaats tijdens een periode die bijzonder tumultueus was, gekenmerkt door twee belangrijke uitdagingen. Waarbij de eerste de uitbraak van de wereldwijde pandemie is en de aanzienlijke gevolgen daarvan voor de UU-gemeenschap. De tweede uitdaging heeft betrekking op recente debatten over de mogelijke beperking van het aantal internationale studenten dat wordt toegelaten tot Nederlandse universiteiten.

Het rapport begint met het conceptualiseren van internationalisering als een belangrijk aspect van onderwijs en onderzoek aan de Universiteit Utrecht. Het benadrukt ook de verschillende opvattingen over wat internationalisering betekent onder verschillende leden van de community, en we benadrukken de kansen voor verdere gemeenschappelijke groei. Met dit in gedachten presenteren we ook een overzicht van onderwerpen die herhaaldelijk ter sprake zijn gekomen en die naar onze mening verdere aandacht van de universiteit vragen.

Deze hebben betrekking op:

- **Bestaande knowhow benutten, kennis expliciet maken en bestaande synergiën herkennen**

- **Taal inclusiviteit verbeteren**

- **Leren van successen van een bloeiende (inter)nationale gemeenschap**

Wij stellen drie belangrijke actiepunten voor, die worden toegelicht op p.6 van dit rapport:

1. Overweeg de Integratie van Internationalisatie in Inclusie, Gelijkheid en Diversiteit

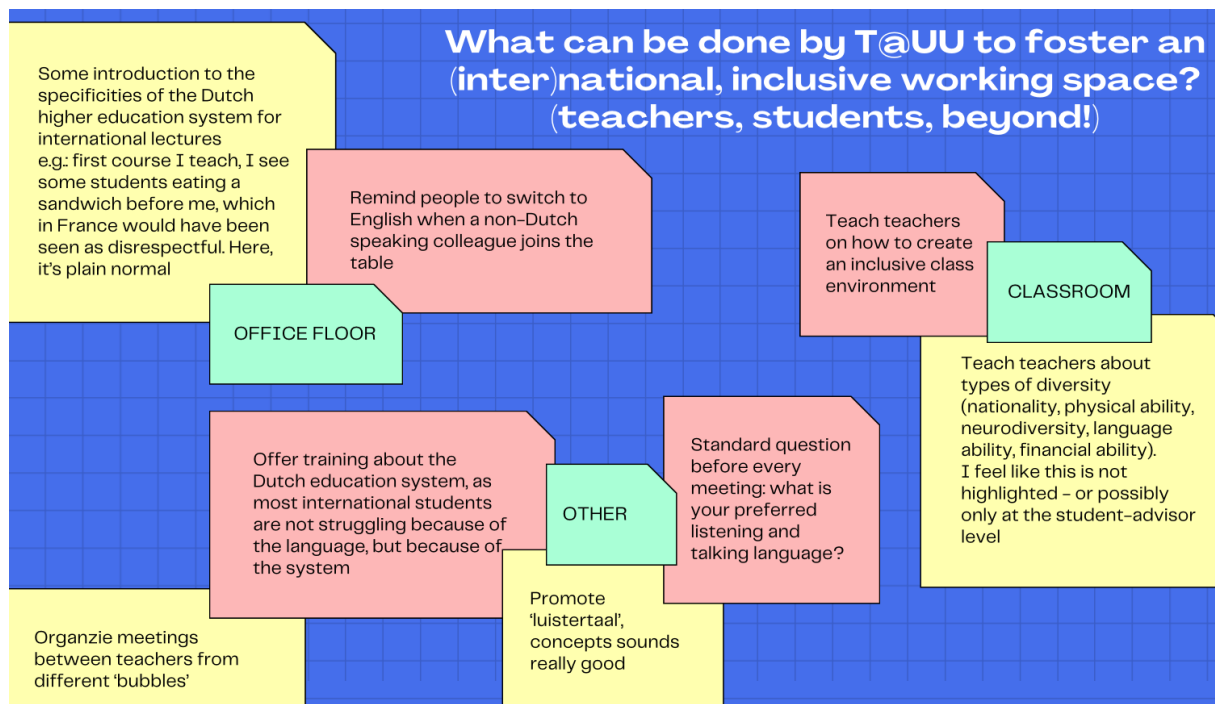
2. Verbeter Taal Inclusiviteit - zowel in onderwijsomgevingen als binnen collegiale en professionele settings

3. Behoud een Cultuur van (Inter)nationale Trots en Bewustzijn

Inleiding

We spreken namens, en met, wetenschappers die betrokken zijn bij het onderwijs aan de Universiteit Utrecht, dus laten we beginnen met een overzicht! Hieronder staan (enkele van) de reacties die we hebben verzameld tijdens een van de online sessies georganiseerd over internationalisering, terwijl de pandemie nog volop bezig was. We zullen enkele van deze antwoorden en suggesties hieronder verder uitwerken. Voor nu is het belangrijk om te verduidelijken dat de sessie begon met de volgende belangrijke overweging: de Universiteit Utrecht is - op zoveel manieren - een internationale universiteit. Veel medewerkers, in verschillende functies, zijn internationaal; degenen die Nederlands zijn, hebben vaak langdurige ervaringen met werken in, of met collega's uit, andere landen. Veel studenten van de universiteit zijn internationale studenten, zowel uitwisselingsstudenten als studenten die zijn ingeschreven voor cursussen aan de UU. De Nederlandse studenten kiezen er vaak voor om ten minste een deel van hun studie in het buitenland te volgen via samenwerkingsverbanden en programma's zoals Erasmus. Als je rondloopt op de campussen en afdelingen, kun je een grote verscheidenheid aan talen horen. Verder is de UU een universiteit waar hoogwaardige internationaal erkende onderwijs- en onderzoeksactiviteiten worden uitgevoerd.

Figuur 1: Grafische bewerking op basis van de reacties verzameld tijdens de VJOW-sessie: 'Hoe zie je mij? Internationale docenten aan de lokale universiteit', 29 juni 2021.

Hoe reageerde de UU-gemeenschap op de boodschap om 'evenwicht in internationalisering' te bereiken, zoals geformuleerd in de Kamerbrief van minister Dijkgraaf van april 2023?² In brede zin riep het initiatief op tot (1) stoppen met actief werven van internationale studenten; (2) het indienen van een wetsvoorstel om de instroom van internationale studenten te reguleren; (3) duidelijke afspraken over de verhouding tussen Nederlandse en internationale studenten aan Nederlandse universiteiten; en (4) taaleisen verduidelijken. De reactie van de UU kwam kort gezegd neer op uitleggen dat de brief goed aansluit bij het beleid van de UU: internationalisering is essentieel voor ons werk, maar er zijn ook zorgen waar we naar luisteren. Maar binnen de gemeenschap verschilden de reacties.

² Ibid.

Hieronder presenteren we enkele van die reacties. Voordat we echter verder gaan, is het belangrijk om te vermelden dat hoewel we hebben geprobeerd zoveel mogelijk medewerkers te betrekken via onze workshops en sessies, varieerden de aanwezigheid en formats enorm (van één-op-één gesprekken tot workshops tot kleine groepsdiscussies gedurende drie jaar). We beweren niet dat we alle perspectieven binnen de UU-onderwijsgemeenschap hebben gehoord - hoewel we ons best hebben gedaan! Wat we hier presenteren is een samenvatting van de reacties die T@UU-leden hebben waargenomen en vastgelegd voor discussie.

Onze kern (start)vragen:

- **Wat is internationalisering eigenlijk?**

Wat tijdens de internationalisatiegerelateerde activiteiten van T@UU (2020-2023) heel duidelijk werd, is: (a) dat elk lid van de gemeenschap een ietwat andere definitie lijkt te hebben van wat internationalisering is, wat het inhoudt of zou moeten inhouden, en (b) het feit dat wij als T@UU vragen over internationalisering nauw verbonden zien met, zij het niet beperkt tot, vragen over gelijkheid, diversiteit en inclusie.

Wat betekent 'internationalisering' voor onze community? Tijdens de workshops en in onze één-op-één gesprekken richtten we ons met de deelnemers op de definitie van internationalisering binnen de UU. Over het algemeen (1) het hebben van veel culturen onder één UU-dak en (2) het aanpakken van internationale, grensoverschrijdende, transnationale en/of mondiale kwesties in ons onderwijs en onderzoek hoog op de lijst(en) van mogelijke definities. Het belang van het hebben van (3) meerdere perspectieven om kwesties te bespreken tussen een diverse groep mensen werd ook genoemd. Kortom, voor de UU-community is 'internationalisering' meer dan een buzzword. Voor sommigen van ons is het ons werk - of een aspect van ons werk. Voor anderen is het een deel van hun leven en *Weltanschauung*.

Hoewel internationalisering op veel manieren diepgeworteld is in het hoger onderwijs (en dat is het al lange tijd, zowel in Nederland als daarbuiten), hebben we ook opgemerkt dat onze deelnemers wezen op een 'shift' in de loop van de tijd tussen twee soorten 'internationaliseringsinspanningen'. Enerzijds 'internationalisering - oude stijl', begrepen als het binnenhalen van internationaal personeel/studenten. Anderzijds is 'internationalisering - nieuwe stijl' het besef dat de wereld een internationale globaliserende plaats is en dat alle studenten en medewerkers moeten weten hoe ze zich in zo'n wereld kunnen bewegen; en dat zo'n wereld dagelijks weerspiegeld wordt op hun werkplek (of studieplek), of ze zich daar nu bewust van zijn of niet.

Veel deelnemers legden uit dat internationalisering voor hen verbonden was met de ervaring van blootstelling aan verschillende perspectieven (zowel op persoonlijk als professioneel niveau) en met het besef van de rijkdom die dergelijke verschillen met zich mee kunnen brengen. Maar we zien en erkennen ook dat internationalisering niet altijd eenvoudig is en niet altijd wordt gezien als een rijkdom. Een van de meest omstrede punten in dit verband is een zeer actueel onderwerp: de politiek die verbonden is aan taal.

- **Wat te denken van het hot-topic van taal?**

De vraag over taal - welke taal te gebruiken, wanneer en hoe - blijft een delicate kwestie. Voorafgaand aan de Kamerbrief van de minister benadrukten de deelnemers in onze

workshop dit duidelijk, bijvoorbeeld door (a) tijdens vergaderingen te controleren welke taal de voorkeur heeft; (b) mensen (indien van toepassing) toe te staan deel te nemen aan gesprekken door van taal te wisselen indien nodig, en (c) het idee van de *Lingua Receptiva* of luistertaal te promoten, zoals geformuleerd door onze Utrechtse collega Prof. Jan D. ten Thije³.

Hoewel veel van deze punten betrekking hebben op de interacties tussen collega's, richtte de brief van de minister zich begrijpelijk op het gebruik van taal in educatieve settings. Velen van onze gesprekspartners benadrukten de noodzaak van duidelijke communicatie over welke taal in educatieve of professionele settings zal worden gebruikt, zodat collega's en studenten op de hoogte kunnen worden gesteld van wat ze kunnen verwachten. Over het algemeen, hoewel er geen eenvoudige oplossing is, is taal een sleutelcomponent van elke vorm van inclusiviteit; het maakt een cruciaal verschil voor de mogelijkheid om zich welkom te voelen.

- **Hoe definieer je beleidssucces met betrekking tot internationalisering?**

In de afgelopen paar jaar had de universiteit beleid om internationaal personeel en studenten aan te trekken. Zoals in de Kamerbrief wordt benadrukt, zorgt de sterke internationale dimensie ervoor dat hoger onderwijs in ons land ook een rijke leeromgeving biedt die het gezichtsveld van Nederlandse studenten verbreedt. Zo kan Nederland een belangrijke rol spelen in de mondiale economie en belangrijke maatschappelijke kwesties die onze nationale grenzen overschrijden, zoals energie, klimaat en veiligheid. Zoals de workshop deelnemers uitlegden, is er echter een toenemend gevoel dat het stopzetten van sommige recente ontwikkelingen tot gevolg zal hebben dat 'alles wat we de afgelopen jaren hebben opgebouwd' wordt vernietigd - een verbazingwekkende ommekeer die een reactie lijkt te tonen van "niet blij zijn met succes, maar eerder bang ervoor"⁴. Er zijn veel positieve gevolgen van internationalisering, en veel van onze leden voelen dat dit soms over het hoofd wordt gezien. Met andere woorden: *kunnen we verder gaan dan de marktwerking van internationalisering?* Is internationalisering slechts een beleid om meer geld te verdienen door meer studenten en personeel aan te trekken, of - zoals veel leden van onze gemeenschap geloven - is het veel meer dan dat?

Onderliggend aan bovengenoemde punten, bij het spreken met docenten en de leden van de T@UU-community (in het bijzonder docenten) werd ook duidelijk dat knowhow niet vanzelfsprekend is - het is vaak impliciet. Het mag verrassend zijn, maar onze gesprekken tonen aan dat veel kennis binnen universiteiten informele impliciete kennis is⁵. Een belangrijk punt dat door de deelnemers werd gemaakt, heeft betrekking op hoe we het Nederlandse hoger onderwijssysteem kunnen vertalen en communiceren op een manier waarop delen van de impliciete kennis over 'hoe dingen werken' wordt opgenomen. Socialisatie speelt een belangrijke rol. Leden van onze community deelden de behoefte aan meer trainingen voor docenten (zowel nationaal als internationaal) over hoe ze een inclusieve internationale

³ Voor een breed overzicht, zie *Lingua Receptiva*: Beschikbaar via <https://www.luistertaal.nl/en/> [Laatst geraadpleegd op 19 februari 2024].

⁴ Geanonimiseerd citaat van een kleine groepsmeeting op 25-04-2023

⁵ Zoals aangegeven, is dit ook een relevant punt bijvoorbeeld bij het bespreken van studenten en medewerkers van de eerste generatie. C. Hehakaya, "How to Champion First Generation Students at University" Beschikbaar op: <https://www.uu.nl/en/opinion/how-to-champion-first-generation-students-at-university> [Laatst geraadpleegd: 22 februari 2024].

omgeving kunnen creëren, evenals meer informatie-uitwisseling met internationale collega's en studenten over hoe het Nederlandse academische systeem daadwerkelijk werkt. Dit zal internationale studenten helpen zich meer opgenomen en welkom te voelen en niet meteen aan hun lot overgelaten te worden zodra ze culturele en nationale grenzen oversteken. Hoewel we erkennen dat de universiteit op dit gebied belangrijke vooruitgang heeft geboekt, raden we aan dat ze doorgaat op dit belangrijke pad. Naar onze mening is het essentieel om manieren te vinden om deze informele kennis op te nemen.

Onze TIPS voor Succes:

1. Overweeg de Integratie van Internationalisatie in Inclusie, Gelijkheid en Diversiteit:

- Erken de onderlinge verbondenheid van inclusie, gelijkheid en diversiteit met internationaliseringsinitiatieven. Bevorder samenwerking tussen teams die werken aan deze kwesties om synergiën te benutten en gemeenschappelijke uitdagingen aan te pakken.
- Stel regelmatige fora of werkgroepen in die belanghebbenden uit verschillende gebieden samenbrengen om inzichten te bespreken en te delen over inclusieve praktijken, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de perspectieven van internationale en binnenlandse gemeenschappen worden overwogen.
- Benadruk de waarde van diversiteit en inclusie in de identiteit van de universiteit, waarbij wordt benadrukt dat deze principes integraal zijn voor wat de instelling trots maakt.

2. Verbeter Taal Inclusiviteit - zowel in onderwijsomgevingen als binnen collegiale en professionele settings:

- Voer een flexibel taalbeleid in dat inclusiviteit bevordert door deelnemers te betrekken bij het besluitvormingsproces over de taal van vergaderingen - indien mogelijk. Overweeg het concept 'luistertaal' voorgesteld door Emmy Gulikers, Mieke Smit en Jan Ten Thije en zorg ervoor dat het effectief wordt geïntegreerd in communicatiepraktijken.
- Promoot waar mogelijk proactieve communicatie door deelnemers van tevoren te informeren over de taal waarin een vergadering zal worden gehouden, zodat ze zich dienovereenkomstig kunnen voorbereiden.
- Organiseer trainingssessies of workshops over effectieve communicatiestrategieën in meertalige omgevingen en moedig een cultuur van respect aan voor diverse taalachtergronden. Erken dat alle collega's, maar vooral die in leidende posities, een grote rol hebben in het geven van een constructief voorbeeld.

3. Behoud een Cultuur van (Inter)nationale Trots en Bewustzijn:

- Vier regelmatig en toon prestaties op het gebied van internationalisering, inclusie, gelijkheid en diversiteit - en de synergiën tussen deze domeinen - om een gevoel van trots onder de universitaire gemeenschap te versterken, wat zijn weg kan vinden naar het klaslokaal.
- Ga door en ontwikkel bewustwordingscampagnes die de toewijding van de universiteit aan deze waarden benadrukken en de positieve impact op de academische omgeving onderstrepen.
- Stel feedbackmechanismen in om de effectiviteit van beleid en initiatieven op het gebied van taal, inclusie, gelijkheid, diversiteit en internationalisering te beoordelen.

Auteurs en bijdragers:

Dit rapport is ondertekend door Lorena De Vita en Femke van de Glind, maar het heeft de steun ontvangen van vele leden van de T@UU-gemeenschap. De bevindingen zijn gedeeld en besproken met T@UU-raadsleden Adrien Melquiond, Sanne Frequin, Marij Swinkels, Bruce Mutsaviro, en voormalige leden Stef Dingemans en Leonie Kroes-Wichers. Irina Marin, Julie Fraser en Özge Bilgili leverden cruciale feedback tijdens de laatste fasen van het project. Gesprekken tussen Lorena en de andere leden van de 'Internationalisation 2.0 project'-Adviesraad bij de UU-afdeling Geschiedenis en Kunstgeschiedenis, namelijk David Onnekink, Jochen Hung, Sarah Carmichael, Beau Visser, Dax Antheunisse en Chiara Evans, waren indirect ook zeer belangrijk voor dit project. De vele deelnemers aan de sessie "Hoe zie je mij? Internationale Docenten en de lokale Universiteit", mede-geleid (online) met Sanne Frequin op 29 juni 2021 in het kader van de VJOW, leverden belangrijke input voor het project in een vroeg stadium, evenals de deelnemers aan de kleine groepsgesprekken in 2023, waaronder The TIP Project: The Internationalisation Project op 2 mei 2023, mede-geleid (in persoon) door Lorena De Vita en Femke van de Glind. Dit rapport werd voorlopig gepresenteerd en besproken tijdens de CAT-Board vergadering van 18 december 2023.